

Wstęp.....	4
Biblia (fragmenty).....	5
Jan Parandowski <i>Mitologia</i> cz. I Grecja.....	6
Homer <i>Iliada</i> (fragmenty).....	8
Sofokles <i>Antygona</i>	9
Lament świętokrzyski (fragmenty).....	10
<i>Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> (fragmenty).....	11
<i>Pieśń o Rolandzie</i> (fragmenty).....	11
William Szekspir <i>Makbet</i>	12
Molier <i>Skąpiec</i>	14
Ignacy Krasicki wybrana satyra.....	15
Adam Mickiewicz <i>Romantyczność</i> oraz wybrane ballady.....	16
Adam Mickiewicz <i>Dziady</i> cz. III.....	17
Bolesław Prus <i>Lalka</i>	21
Henryk Sienkiewicz <i>Potop</i>	25
Fiodor Dostojewski <i>Zbrodnia i kara</i>	26
Stanisław Wyspiański <i>Wesele</i>	28
Stanisław Władysław Reymont <i>Chłopi</i> (fragmenty).....	31
Stefan Żeromski <i>Przedwiośnie</i>	31
Witold Gombrowicz <i>Ferdydurke</i>	35
Tadeusz Borowski <i>Proszę państwa do gazu</i>	36
Gustaw Herling-Grudziński <i>Inny świat</i>	37
Hanna Krall <i>Zdążyć przed Panem Bogiem</i>	38
Albert Camus <i>Dżuma</i>	40
George Orwell <i>Rok 1984</i>	43
Sławomir Mrożek <i>Tango</i>	46
Marek Nowakowski <i>Górą „Edek”</i>	48
Andrzej Stasiuk <i>Miejsce</i>	48
Olga Tokarczuk <i>Profesor Andrews w Warszawie</i>	49
Ryszard Kapuściński <i>Podróże z Herodotem</i> (fragmenty).....	50
O egzaminie.....	51

14. Czy człowiek decyduje o własnym losie?

Teza: Człowiek posiada wolną wolę, ale uleganie pokusom i fałszywym sugestiom sprawia, że staje się niewolnikiem własnych ambicji.

- **Argumenty:**

- **Przepowiednia czarownic:** czy to wyrok losu, czy tylko impuls do działania? Banko nie ulega przepowiedni, Makbet – tak.
- **Rola Lady Makbet:** manipulacja i podsycanie ambicji jako zewnętrzny wpływ na decyzje bohatera.
- **Świadomy wybór:** Makbet wie, że czyni zło, ale wybiera drogę przemocy, by utrzymać władzę.
- To nie fatum (jak w antyku), ale charakter i ambicja decydują o upadku Makbeta.

- **Kontekst:**

- **Antyczny:** Sofokles, *Król Edyp* – kontrast: tam los był niezależny od woli, u Szekspira bohater sam wybiera zło.

15. Jaki wpływ na człowieka ma władza?

Teza: Władza zdobyta nieetycznie staje się destrukcyjną siłą, która rodzi samotność, strach i tyranie.

- **Argumenty:**

- **Mechanizm tyranii:** aby utrzymać władzę, Makbet musi zabijać kolejnych ludzi (Banko, rodzina Makdufa) – mechanizm "spirali zła".
- **Samotność władcy:** Makbet traci przyjaciół, szacunek poddanych i bliskość z żoną.
- **Znieczulica:** pod koniec życia Makbet staje się obojętny na wszystko, nawet na śmierć żony ("życie jest cieniem ruchomym").

- **Konteksty:**

- **Historyczny:** postacie historycznych dyktatorów i mechanizmy działania systemów totalitarnych.
- **Literacki:** Jan Kochanowski, *Odprawa posłów greckich* – obraz władcy dbającego o prywatę zamiast o dobro państwa.

Ignacy Krasicki wybrana satyra

18. Wady ludzkie w krzywym zwierciadle satyry (satyra *Pijaństwo*).

Teza: Satyra nie służy jedynie rozrywce, ale jest narzędziem krytyki społecznej, która poprzez wyolbrzymienie (karykaturę) ma wytykać narodowe przywary i zmuszać do refleksji.

- **Argumenty:**

- **Konstrukcja utworu:** dialog dwóch szlachciców. Jeden jest „głosem rozsądku”, drugi to typowy sarmata, który relacjonuje przebieg kilkudniowej libacji.
- **Mechanizm nalogu:** Krasicki genialnie pokazuje, jak szlachta szuka każdego powodu do picia (imieniny żony, zdrowie gości, zgoda po kłótni). Alkohol staje się centrum życia towarzyskiego.
- **Karykatura sarmaty:** bohater narzeka na ból głowy i złe samopoczucie, potępia pijaństwo, by na końcu utworu... pójść napić się wódki. To obnaża brak silnej woli i hipokryzję.
- **Wymiar dydaktyczny:** pijaństwo prowadzi do utraty zdrowia, majątku, a w szerszym kontekście – do upadku państwa (utrata jasności umysłu u obywateli).

- **Konteksty:**

- **Historyczny:** upadek Rzeczypospolitej w XVIII wieku – Krasicki wierzył, że naprawę państwa należy zacząć od naprawy obyczajów obywateli (hasło: „uczyć bawiąc”).
- **Literacki:** Jan Chryzostom Pasek, *Pamiętniki* – portret sarmaty, dla którego biesiadowanie i alkohol były nieodłącznym elementem złotej wolności.

Henryk Sienkiewicz *Potop*

36. Postawy odwagi i tchórzostwa.

Teza: Prawdziwa odwaga to nie tylko brawura na polu walki, ale przede wszystkim umiejętność przyznania się do błędu i poświęcenie prywaty dla dobra ojczyzny.

- **Argumenty:**

- **Andrzej Kmicic (odwaga jako brawura i rehabilitacja):** początkowo brawurowy warchoł, później rycerz niezłomny. Jego największym aktem odwagi jest wysadzenie kolubryny pod Jasną Górą oraz ochrona króla Jana Kazimierza.
- **Janusz i Bogusław Radziwiłłowie (tchórzostwo moralne i zdrada):** ich postawa to „tchórzostwo serca” – lęk przed utratą wpływów i pycha prowadzą ich do paktu ze Szwedami (układ w Kiejdanach). Wybierają zdradę ojczyzny dla ratowania własnego rodu.
- **Obrona Jasnej Góry:** symbol zbiorowej odwagi Polaków. Garstka zakonników i szlachty przeciwstawia się potędze szwedzkiej, co staje się punktem zwrotnym wojny.
- Sienkiewicz pokazuje, że odwaga jest zaraźliwa i potrafi zjednoczyć naród, podczas gdy tchórzostwo i prywatą prowadzą do upadku.

- **Kontekst:**

- **Literacki:** Adam Mickiewicz *Reduta Ordona* – obraz heroicznej, niemal samobójczej odwagi obrońców Warszawy, którzy wolą zginąć, niż oddać placówkę wrogowi.
- **Historyczny:** Postać Augustyna Kordeckiego – historycznego przeora, którego niezłomność stała się fundamentem oporu przeciw potopowi szwedzkiemu.
- **Literacki:** Aleksander Kamiński *Kamienie na szaniec* – nowoczesny etos rycerski (odwaga „Zośki”, „Rudego” i „Alka” w walce z okupantem).

45. Symboliczne znaczenie widm i zjaw.

Teza: Zjawy są projekcjami ukrytych myśli, wyrzutów sumienia i marzeń bohaterów; ucieleśniają historyczne lęki narodu.

- **Argumenty:**
 - **Stańczyk (Dziennikarz):** symbol mądrości politycznej, wytyka Dziennikarzowi bierność i sianie marazmu.
 - **Rycerz Czarny (Poeta):** symbol dawnej chwały i mocy, której brakuje współczesnemu, dekadenskiemu poecie.
 - **Wernyhora (Gospodarz):** legendarny wieszcz niosący sygnał do powstania (złoty róg).
- **Kontekst:**
 - **Literacki:** Wiliam Szekspir, *Makbet* – ukazanie się ducha Banka jako projekcja winy i strachu głównego bohatera.

46. Motyw tańca.

Teza: Taniec ewoluuje od radosnego, weselnego korowodu do lunatycznego "chocholego tańca", symbolizującego narodowe uśpienie i bierność.

- **Konspekt:**
 - **Taniec na weselu:** ekspresja żywotności, próba bratania się stanów w rytmie muzyki.
 - **Chocholi taniec:** finał dramatu – bohaterowie poruszają się w transie, bezwolnie, w rytm muzyki Chochola. Symbolizuje to zniewolenie i brak ducha walki.
 - Taniec ten pokazuje, że Polacy są "uśpieni" i niezdolni do wyzwolenia się z zaklętego kręgu marazmu.
- **Kontekst:**
 - **Literacki:** Sławomir Mrożek *Tango* -- jako finał dramatu i symbol zmiany układu sił. Finałowe tango, które prostak Edek tańczy ze starym inteligentem Eugeniuszem (który musi prowadzić tak, jak Edek mu każe). To taniec zwycięstwa brutalnej siły nad kulturą i intelektem. W przeciwieństwie do *Wesela*, gdzie wszyscy spali, tutaj jeden bohater terroryzuje drugiego, narzucając mu swój rytm.